

POWODZENIA! УСПІХУ!



Олімпіада з польської мови



11 березня у Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти відбулася перша обласна олімпіада з польської мови.

15 учасників демонстрували свої навички володіння мовою Адама Міцкевича та Юліуша Словацького. Приїхали знавці польської з Дніпропетровська, Кривого Рогу, Нікополя. Вони вивчають її у різних польсько-українських культурних центрах.

Школярі Нікополя починають вивчати польську як мову національної меншини. Учні СЗШ № 4 досягли найкращих результатів, посівши всі призові місця. Серед одинадятикласників переміг **Олександр Петров**, серед десятикласників першою була **Поліна Лисицька**, а серед дев'ятикласників – **Карина Якимець**, яка предста-

вить нашу область на IV Всеукраїнському етапі змагання.

Криворожанка **Ірина Ричкова**, учениця 11 класу СЗШ № 27, яка вивчає мову самостійно, посіла III місце.

Юним філологам дуже сподобались завдання, які підготувала голова журі **Гражина Мечіславіна Андрощук**, учитель СЗШ № 4 Нікополя, яка є носієм цієї чудової мови.

Приємно, що у нашій олімпіаді вже є перші друзі. Міський культурний польсько-український центр імені Кароля Войтили взяв участь у підготовці, проведенні та перевірки робіт. Директор центру пан Павло Скурський зі своїми викладачами пообіцяли подальшу співпрацю у розвитку польської мови в області.

Марина ЧУБАРОВА, голова оргкомітету олімпіади



Світліни О. Козакова, Кривий Ріг



ОЛІМПІАДА З АНГЛІЙСЬКОЇ - в Університеті ім. Альфреда Нобеля

Інноваційна модель навчання та авторські методики вивчення іноземних мов у Дніпропетровському університеті імені Альфреда Нобеля добре відомі далеко за межами області. Тому природно, що саме цей Університет другий рік поспіль є партнером Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації та Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у проведенні III туру Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови. До організації та проведення заходу долучилися: кафедра прикладної лінгвістики та методики викладання іноземних мов (майже у повному складі), а також кафедра іноземних мов, кафедра англійської філології та перекладу, департамент організації профорієнтаційної діяльності та формування іміджу Університету.

Як зауважив президент Університету **Борис Холод**, сьогодні вивчення іноземних мов на всіх етапах освітнього процесу є одним із пріоритетів в Україні, а для Університету імені Альфреда Нобеля це – його «фірмовий знак», адже щороку тут збільшується

кількість англомовних програм і все більше студентів успішно захищають свої дипломні проекти англійською.

Світлана Мала, головний спеціаліст відділу середньої освіти департаменту науки і освіти ОДА, зауважила, що для всіх присутніх у залі олімпійців участь у третьому турі – це вже перемога. Проте треба бачити наступні цілі й прагнути до них: до змагань республіканського туру і до вивчення двох, трьох і навіть більше мов, – що є викликом сучасності.

Цього року в обласному турі олімпіади, що відбувся 7 лютого, взяли участь 106 учасників майже з усіх міст і районів Придніпров'я: 23 учня 9-х класів, 39 – 10-х класів та 44 учня 11-х класів. Вони були готові не тільки показати свої знання англійської, але й витримати нелегкий олімпіадний марафон – адже один день інтелектуальних змагань для знавців англійської складався з трьох турів:



читання, творчої письмової роботи, аудіювання та мовлення.

Для вчителів – керівників команд зустріч в Університеті імені А. Нобеля стала дуже насиченою по-своєму: тут були й екскурсії, й майстер-класи у лінгвістичній лабораторії, й методичний семінар із врученням сертифікатів.

За рішенням журі III туру Всеукраїнської олімпіади з англійської мови (голова журі – О.Б. Тарнопольський, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики і методики навчання іноземних мов Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, члени журі – провідні науковці та викладачі навчальних закладів регіону) переможцями обласного туру стали:

9 клас – Валерія Малашенко, КЗО «Спеціалізована школа № 9 з поглибленими вивченням англійської мови», Дніпропетровськ.

10 клас – Катерина Глущенко, КЗО «Українсько-Американський ліцей», Дніпропетровськ; **Тетяна Люта**, ССЗШ № 126, Дніпропетровськ; **Альона Явтушенко**, КЗ «Спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов I ступеня – колегіум № 16», Дніпродзержинськ.

11 клас – Сергій Дерев'янок та **Анастасія Журавель**, гімназія № 11, Дніпродзержинськ; **Юлія Журавель**, СЗШ № 7, Дніпропетровськ.

Усіх переможців олімпіади разом із директорами навчальних закладів і вчителями англійської мови, які їх підготували, запросили 12 березня на урочисту зустріч з президентом Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля професором Борисом Івановичем Холодом. Під час зустрічі у Залі Вченої ради Університету вітали старшокласників та їхніх вчителів, вручили спеціальні сертифікати та призи переможцям і призерам інтелектуальних змагань.

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови, що відбувся 22-27 березня 2015 року в Ужгороді, призові місця вибороли:

10 клас – II місце – Альона Явтушенко;

9 клас – III місце – Валерія Малашенко.

Щиро вдячні вчителям, які допомогли розкрити і розвинути можливості своїх учнів: **Анжелі Леонідівні Кібі**, вчителю СЗШ № 9 Дніпропетровська, і **Тамілі Ігорівні Кисельовій**, заступнику директора колегіуму № 16 Дніпродзержинська.

Велика вдячність учням, які сміливо взяли до цієї нелегкої праці й перемогли.

Бажаю Вам успіхів і професійного натхнення!

Алла ВАСИЛЬЧЕНКО, методист ДОШПО

РОСІЙСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА



28 лютого на базі ДООШПЮ відбувся III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з мов національних меншин (російська мова і література). У змаганнях взяли участь 34 учня 9 класів, 33 – 10 класів і 31 – 11-х. Переможцями змагань у всіх трьох групах стали представники Дніпропетровськ:

9 клас – Яна Козир, НВК № 99, Валерія Малашенко, СЗШ № 9 та Аліса Кузнецова, СЗШ № 49;

10 клас – Дар'я Аміс, Дніпропетровський обласний медичний ліцей-інтернат «Дніпро» та **Кристина Погрібна**, Гімназія Ленінського району;

11 клас – Олександр Бут, НВК № 99 та **Єлизавета Монастирська**, СЗШ № 9.

У фіналі Всеукраїнської першості, що відбувся у Києві, **Яна Козир** (учитель **Альбіна Михайлівна Пуїто**) виборола I місце;

Анастасія Коновалова (11 кл., Ліцей інформаційних технологій при ДНУ ім. О. Гончара. Учитель **Тамара Валентинівна Гончаренко**) посіла II місце;

Кристина Погрібна (учитель **Олена Володимирівна Гусева**) отримала диплом учасника інтелектуальних змагань.

Переможців вітали директор департаменту дошкільної та загальної середньої освіти Міністерства освіти і науки України **Юрій Григорович Кононенко**, професор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, доктор філологічних наук **Оксана Олександрівна Корнієнко**, доцент Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, доктор філософських наук **Олег Володимирович Родний**, методист з російської мови та літератури Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка **Тетяна Тимофіївна Подоліна**, головний редактор видавництва «Видавничий дім «Освіта» **Ірина Володимирівна Красуцька**.

Оргкомітет



Учасники змагалися у двох вікових групах: молодшій (учні 7-10 класів), та старшій (учні 11 класів).

Олімпіада передбачала проведення теоретичного туру, що складався із тестових завдань і задач, та практичного туру, а також «псевдо спостережень» (за фотографіями необхідно було назвати об'єкт, подію чи явище).

Перші місця в молодшій групі вибороли **Даниїл Кобеляцький** та **Максим Цюман**, десятикласники криворізького Жовтневого ліцею.

Представники Кривого Рогу (учні Жовтневого ліцею та гуманітарно-технічного ліцею № 129) вибороли всі чотири II місця



АСТРОНОМІЯ

III (обласний) етап V Всеукраїнської олімпіади з астрономії відбувся 21 лютого на базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

та два із семи III місць. Два III місця здобули представники Дніпропетровська (ФЕЛ) та по одному – Дніпродзержинська, Юр'ївського району та Марганця.

У старшій групі перші місця вибороли **Антон Луценко** та **Ангеліна Войтко** з Технічного ліцею № 1 Дніпродзержинська і

Владислав Анісімов з криворізького гуманітарно-технічного ліцею № 129.

Юні астрономи із Кривого Рогу (учні гуманітарно-технічного ліцею № 129, Жовтневого ліцею та гімназії № 49) і в цій групі досягли високих результатів, виборовши одне I і три II місця із шести.



Географія переможців у старшій групі була ширшою: три II та вісім III місць вибороли представники Нікополя, Вільногірська, Дніпропетровська, Павлограда, Новомосковського, Криничанського, Томаківського, Солонянського і Дніпропетровського районів.

Оргкомітет

КИРГИЗСТАН Бішкек. День міста



Крайовид із балкона готеля



Історичний музей



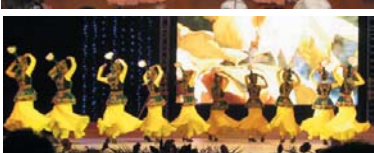
Парк різьблених кам'яних скульптур



У Семенівській ущелині



Парад країн-учасниць



Видатний філософ Іммануїл Кант колись сказав: «Дві речі сповнюють душу завжди новим і все сильнішим здивуванням і благоговінням, чим частіше і триваліше ми розмірковуємо про них, – це зоряне небо наді мною і моральний закон у мені».

Замріяними очима я, звичайний хлопчисько з невеличкого міста-трудівника, споглядав зоряне небо, задумувався над загадками Всесвіту, думками поринав у безмежний Космос, шукаючи відповіді на багато питань, що поставали у мої дитячій уяві... Тоді я ще й гадки не мав, що звичайна допитливість, зацікавленість стане не тільки захопленням, а й предметом мого першого наукового дослідження.

Фізика... Математика... Ліцей... Мої зоряні інтегралі... Підручники, задачі, планетарій, знайомство зі вчителькою, для якої астрономія – чарівний світ пізнання Всесвіту, а учні – зоряні промінчики, які мріють про відкриття своїх Галактик та Андромед. День за днем, крок за кроком ми з моєю вчителькою Наталією Петрівною Мірошник прямуємо до мети – повторити успіх попередників (від започаткування олімпіади у 2011 році ліцеїсти щороку виборюють призові місця на Всеукраїнському рівні) і спробувати підкорити Міжнародний зоряний олімп.

І от я на Всеукраїнській олімпіаді з астрономії. Докладені зусилля дали свої плоди – після кількох днів роботи та нестерпного очікування – полегшення та щира радість. Наступного дня, після нагородження переможці зібралися на відбірково-тренувальні збори. Завдяки ним ми краще познайомилися і потоваришували, а також набули необхідних знань високого рівня.

Восени ми вирушили до Киргизстану – місця проведення Міжнародної олімпіади з астрономії 2014 року. У Бішкеку нас зустріли студенти-волонтери. Команди з різних країн прибували поступово, тож за два дні відбулась урочиста церемонія відкриття, на якій учасників вітали високопосадовці та члени журі, дарували свої виступи творчі колективи. Мені дуже сподобалися народні танці – музика, рухи, а особливо – колоритний національний одяг.

Наступного дня учасники та організатори олімпіади вирушили до санаторію на березі озера Іссик-



ЧЕРЕЗ НАУКУ ДО ЗІРОК...

Куль. Дорогою ми насолоджувалися мальовничими краєвидами величних гір, красою природи. Поселили нас у комфортні кімнати, по двох. Увечері відбулася презентація команд. Деякі (зокрема, італійці та шведи) розповідали про свої країни, інші, як-от команди Росії, Естонії, Вірменії – співали, треті – команди Чехії, Кореї – демонстрували національні танці. Представник Таїланду вразив усіх грою на флейті.

Зранку почався теоретичний тур олімпіади. Спонсори потурбувалися про учасників, закупивши для кожного питну воду та солодощі. Дехто був напружений, дехто – спокійний. Задачі складні, але розв'язати їх було можливо. Що тоді завадило мені – я не можу сказати і зараз. Потім ми готувалися до спостережень. На кожному команді дали телескоп, і ми тренувалися працювати з приладом. Цікаво було роздивлятися далекі гори, вкриті сніговими шапками, великі білі хмари у блакитному небі.

Наступні дні присвятили відпочинку і розвагам. На шостий день відбулася велика гра за участю делегатів усіх країн. Команди, складені випадковим чином, бігали територією санаторію та виконували веселі завдання: танцювали, стрибали разом через скакалку, відповідали на питання вікторини, розплутувалися із зав'язаного у вузол «живого ланцюга» тощо. Таким чином хлопці та дівчата з різних країн об'єдналися для досягнення спільної мети. Після закінчення квесту у нас з'явилося ще більше тем для обговорення, ми почали спілкуватись активніше, хоча багато розмовляли і раніше.

Тієї ж ночі відбулися спостереження під чистим, надзвичайно

красивим небом, на якому яскраво світився Чумацький Шлях з мільйонами далеких зірок. Завдяки практиці всі вміло працювали з телескопами і виконували завдання.

Сьомого дня ми вирушили до Семенівської ущелини. Годинний переїзд – і ми на місці. Перед нами – неймовірний краєвид: зелена долина, з усіх боків оточена горами. Це не можна описати словами, навіть фотографії не зможуть передати тої краси, того захвату, з яким ми гуляли тими місцями. На жаль, час збіг швидко, і ми змушені були повернутися до санаторію. Але побачене справило на нас незабутнє враження, і я впевнений, що ми ще довго пам'ятатимемо цю подорож.

Наступного дня – екскурсія до культурного центру країни – Рух Ордо ім. Ч. Айтматова, що на північному березі озера Іссик-Куль. Нам показали скульптури та картини національних митців, розповіли про історію народу, його легенди та вірування. Вітальний концерт підготували школярі Бішкека: вони співали, танцювали та грали на киргизьких музичних інструментах. Після цього відбулася невелика прогулянка озером Іссик-Куль. З катера ми оглядали мальовниче узбережжя та споглядали далекі гори Тянь-Шаню.

Дев'ятий вільний день ми використали на спілкування, фотографування та обмін сувенірами. Хлопці з Вірменії подарували брелок із вулканічного скла, інші дарували магніти з пам'ятками країн. Олімпіада промайнула надзвичайно швидко. Ми встигли потоваришувати з командами Швеції, Естонії, Росії, Казахстану, обмінялися контактами, щоб і надалі спілкуватись.



**Антон Луценко, учень 11 класу
КЗ «Технічний ліцей
м. Дніпродзержинська»**



«ЕНЕРГІЯ І СЕРЕДОВИЩЕ – 2015»

Початок на стор. 1

Представники Дніпропетровщини – учні та педагоги – активно долучилися до участі у фіналі Національного туру Міжнародного конкурсу молодіжних проєктів з енергоефективності «Енергія і середовище», вибороли призіві місця у різних номінаціях, отримали почесні грамоти і подяки.

Кращі педагогічні роботи

У номінації «Фізика, математика» І місце вибороли **Валентина Іванівна Дніпренко** та **Олена Володимирівна Переверзєва**, вчителі спеціалізованої школи № 134 гуманістичного навчання та виховання Дніпропетровська з роботою «Задачі економічного змісту в математиці».

А в номінації «Українська мова та література» ІІ місце виборола їхня колега – **Тетяна Олександрівна Ушакова**, вчитель української мови та літератури з роботою «Відкритий урок з української мови на тему «Рід іменників. Іменники спільного роду»».

У номінації «Енергозбереження» ІІ місце посіли **Інеса Юрївна Іванченко**, викладач біології й екології та **Олена Анатоліївна Романюха**, викладач фізики Дніпропетровського центру професійно-технічної освіти державної служ-

би зайнятості з роботою «Урок-семінар «Енергозбереження. Енергоефективність. Збережемо клімат за допомогою простих енергетичних рішень»».

У номінації «Позашкільна освіта» ІІІ місце посів колектив учителів Апостолівського районного ліцею-інтернату м. Зеленодольська Апостолівського району (**Н.О. Волкова, О.А. Батрак, Р.Г. Бондар, А.Г. Гладкий, Ю.М. Вакула, М.В. Лорер, Н.О. Свиридюк, В.М. Шадріна, Ю.О. Острійчук**) з роботою «Посібник авторських розробок «Енергоефективність – крок до сталого розвитку»».

Серед учнів у номінації «Інформування суспільства/пропаганда енергоефективності» ІІІ місце виборола **Яна Ковальчук**, студентка ІІ курсу Орджонікідзевського професійно-технічного училища, з роботою: «Енергоефек-

тивність – найбільш велике, чисте та дешеве джерело енергії».

Учасники фіналу конкурсу отримали Грамоти Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, а керівники учнівських робіт – Подяки НЕНЦУМ МОН України.

Серед них: **Тетяна Анатоліївна Донцова**, кандидат хімічних наук, доцент кафедри технології неорганічних речовин та загальної хімічної технології Хіміко-технологічного факультету Національного технічного Університету України «Київський політехнічний інститут» – науковий керівник роботи переможця інтелектуальних змагань **Віктора Куриленка**;

Лариса Олександрівна Ковтун, викладач фізики Орджонікідзевського професійно-технічного учи-

лища – науковий керівник **Яни Ковальчук**.

Учасники фіналу та їхні наукові керівники:

Владислав Баранник, Сергій Сінельник, Максим Голосовський, учні групи «ВАС-ТУ» Дніпродзержинського професійного ліцею з роботою: «Економія ресурсів і енергії – реальний спосіб зменшити витрати і зберегти довкілля для майбутніх поколінь». Викладач **Тетяна Олександрівна Лук'яненко**.

Ігор Гетьман, учень 9 класу СЗШ № 39 Дніпропетровська з роботою: «Аналіз застосування інфрачервоних променевих електричних систем опалення для економії теплової енергії у спортивних залах на прикладі СЗШ № 39 м. Дніпропетровська». Учитель інформатики **Олексій Олексійович Молчанов**.

Олександр Мешков, Марія Уфімцева, учні СЗШ № 112 Дніпропетровська з роботою: «Перші результати використання термофарби для утеплення приміщень школи». Учитель **Вікторія Миколаївна Крикунова**.

Артур Третяк, учень 10 класу Хорошівської СЗШ з музично-хореографічним профілем Петропавлівського району з роботою: «Я генерую тепло, моя школа також». Учитель хімії **Людмила Іванівна Чубас**.

Анна Чумак, учениця 8 класу СЗШ № 123 Кривого Рогу з роботою: «Казка для молодших школярів «Пригоди в Лампаді»». Учитель біології **Ганна Григорівна Шведун**.

Лариса Ковтун і Галина Шведун також отримали грамоти за багаторічну роботу з підтримки обдарованої учнівської молоді, залучення її до навчально-практичної діяльності з проблем енергоефективності та раціонального використання ресурсів та у зв'язку з 10-річчям проведення Національного туру Міжнародного конкурсу шкільних проєктів з енергоефективності «Енергія і середовище».

Прес-сектор департаменту освіти і науки облдержадміністрації



Теоретичний тур олімпіади з хімії відбувся на базі СЗШ № 31 Дніпропетровська (директор **В.А. Нецький**).

До складу журі входили вчені вищих навчальних закладів Дніпропетровщини: Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара; Дніпропетровської медичної академії МОЗ України; Українського державного хіміко-технологічного університету, Дніпропетровського державного аграрного університету, Національної металургійної академії України, а також директори шкіл, вчителі-методисти.

За участю науковців ДНУ імені О. Гончара, УДХТУ, ДДМА, ДДАУ, НМетАУ відбулася науково-методична конференція «Наукове та педагогічне значення досягнень вчених-хіміків для розвитку природничих наук».

Тексти для олімпіади підготували методична комісія хімічного факультету ДНУ ім. О. Гончара та кафедра природничої освіти ДОШПО.

Завдання були творчими, сприяли розвитку мислення учнів; базувались на знанні програмного матеріалу, а також містили елементи знань, що випереджають програму. Такий підхід при складанні завдань дав змогу учасникам олімпіади виявити глибокі знання предмета.

В теоретичному турі взяли участь 164 учні області із 36 міських та 61 сільської школи.

Аналіз робіт теоретичного туру 8 клас

З тестовими завданнями учні впоралися на достатньому рівні.

Труднощі виникли із розрахунковими завданнями, а саме:

- зміст завдання № 1 відповідає програмі для 9-10-х класів (властивості сполук Нітрогену, нітратної кислоти, розрахунки на тему «Розчини»);
- розв'язання задачі 2 потребувало вміння користуватися різними одиницями вимірювання мас, об'ємів, густин;
- завдання 3 на газові суміші також містило питання за програмою 9 класу і виявило невміння орієнтуватися у розрахунках;
- завдання 4 передбачало знання фізичних і хімічних властивостей складних речовин, які мають особливості (Mg_2Si та SiH_4), що за межами програми 8 класу;
- завдання 5 успішно виконала більшість учнів.

9 клас

Завдання відповідають олімпіадному рівню складності. Для розв'язку задач 1 і 2 необхідно було використати завдання на кількісний склад розчину та записати рівняння обміну. Рівень знань, що виявили учні з цих тем, задовільний. Майже всі учні намагалися виконати задачу 3 на визначення елементів та їхніх сполук за характерними ознаками. Деякі учні не вміють складати рівняння хімічних реакцій, що вивчаються у 9-10-х класах, а деякі – робили помилки в написанні формул хімічних речовин.

Найскладніше було вирішувати задачу 4 на визначення теплового

ефекту реакції та складання термохімічного рівняння. В жодній роботі не було рівняння утворення кислих солей ортофосфатної кислоти.

Незадовільний рівень підготовки учнів виявлено і в задачі 5, що пов'язана з процесом електролізу.

10 клас

Завдання 1 (масова частка, молярна концентрація) – масову частку розрахувало приблизно 60 % учасників, молярну концентрацію – менше 25 %.

Завдання 2 (хімічна рівновага, розрахунок константи, парціальні тиски) розв'язали приблизно 30 % учнів.

Завдання 3 (ланцюжок неорганічних перетворень) частково виконали приблизно 70 % (окремі фрагменти ланцюга).

Завдання 4 і 5 (органічна хімія) виявилися для учнів найскладнішими, їх успішно виконали 10 % учнів.

Тестові завдання – досить широкий спектр балів. Більшість учнів виконали завдання задовільно.

11 клас

Задачі відповідають олімпіадному рівню. Рівень виконання завдань задовільний.

Найбільше учнів виконали задачі на визначення концентрації розчину нітратної кислоти, на знаходження маси глюкози з урахуванням масової частки та виходу продуктів.

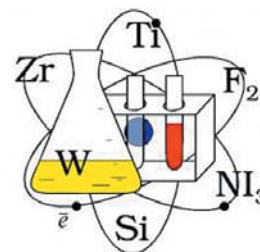
Складно було розв'язувати задачі на електрофільне заміщення в ароматичному ядрі, на розрахунок та перетворення, пов'язані з газовими сумішами, з рівновагою в гетерогенній системі, знаходженням парціального тиску газів.

Практичний тур, в якому взяв участь 81 учень, відбувся на базі хімічного факультету Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара.

Зміст завдань відповідає олімпіадному рівню і орієнтований на поглиблене вивчення хімії. Учні виконали завдання на достатньому та високому рівні. Більшість учнів склали план проведення експерименту. На достатньому рівні написані якісні реакції для розділення. Одне із завдань було спрямоване на випередження знань, але учні з ним не впорались.

Аналіз виконаних робіт свідчить, що більшість учнів опанували техніку лабораторного експерименту. Водночас чимало учнів не вміє правильно обробляти дані, отримані з експерименту, насамперед, використовувати графічний метод обробки експериментальних даних. Чимало учнів неправильно тлумачать деякі терміни хімічної кінетики (швидкість реакції, константа швидкості, сповільнена стадія реакції).

Загалом одинадцятикласники добре опанували основний матеріал курсу «Органічна хімія», основні поняття і терміни, вміють



малювати формули сполук. Водночас дехто з учнів робить помилки при написанні формули будови сполук, зокрема, похідних карбонових кислот, ароматичних сполук. Часто плутають такі поняття, як «амін», «амід кислоти» та «амінокислота».

Недоліки в знаннях учнів обумовлені низьким рівнем позакласної роботи, відсутністю факультативів, недостатньою увагою керівників методичних об'єднань, вчителів до роботи з обдарованими дітьми, до формування інтересу до хімічної науки.

Вважаємо дієвим запропонувати збільшити кількість годин у навчальних планах 9-х класів для професійно-орієнтованих учнів.

Кращих результатів досягли учасники команд:

ДОМЛП «Дніпро» – І командне місце; Нікополь – ІІ; Кривий Ріг – ІІІ; Жовті Води – ІV; Дніпропетровський район – V. Верхньодніпровський район – VI.

За підсумками ІV етапу Всеукраїнської олімпіади з хімії у Львові ІІІ місце посів **Роман Пильник**, учень 8 класу гімназії № 15 Нікополя.

Людмила ЗЛАМАНЮК, завідувач кафедри природничої освіти ДОШПО, кандидат педагогічних наук, доцент

«INTEL-ЕКО УКРАЇНА–2015»

Троє школярів із Дніпропетровщини представлятимуть Україну на міжнародному конкурсі в Америці

У Всеукраїнському етапі конкурсу «Intel-Еко Україна – 2015», що відбувся в Націо-

«Науки про людину», «Екологія та охорона довкілля», «Науки про Землю: географія, геологія», «Біологічна і хімічна інженерія» та «Хімія та біохімія».

Право презентувати свої розробки на міжнародному рівні вибороли учні Дніпропетровського хіміко-екологічного ліцею.

І місце у номінації «**Екологічна інженерія**» здобув учень 11 класу **Михайло Литовченко**. Ліцеїст розробив проект «Автономна опріснювальна установка, що працює завдяки енергії хвилі». У травні юний винахідник представлятиме Україну на Міжнародному конкурсі «I-SWEEEP–2015», що відбудеться у Хьюстоні (штат Техас, США).

Запрошення на «I-SWEEEP – 2015» вибороли також десятикласники **Дарина Кирилова та Дмитро Щербина**. Їхній спільний проект: «Триполіфосфатне покриття на сталі, модифіковане різними добавками»

журі визнано гідним II місця у номінації «**Біологічна і хімічна інженерія**». У 2016 році юні дослідники візьмуть участь у міжнародному науковому форумі «IFSES» у Мексиці. На інтелектуальну першість запросили також учня 9 класу Дніпропетровського ліцею інформаційних технологій при Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара **Клима Погорелова** та ученицю 8 класу ХЕЛ **Ксенію Коваленко**. Ці школярі розробили проект з вивчення «Механохімічного твердофазного синтезу гідроксиду нікелю» і здобули II місце у секції «**Біологічна і хімічна інженерія**».

У номінації «**Екологія та охорона довкілля**» III місце посіли десятикласниці **Кисличуватської СЗШ Томаківського району Наталія Мисюра та Юлія Ждан** – за дослідження «Інноваційний вуглецевий сорбент для очищення стічних вод від нафтопродуктів».

Ще шестеро юних дослідників з нашої області вибороли призиви IV-ї місця.



нальному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді, взяли участь понад 150 школярів із різних регіонів країни. Дніпропетровщину представляв 21 юний дослідник.

Учасники першості змагалися в 7 номінаціях: «Екологічна інженерія», «Біологія»,

Заклади освіти



Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді

10-13 березня представники Дніпропетровщини взяли участь в очному турі фінального етапу Всеукраїнського конкурсу «**Юний селекціонер і генетик**», який провів Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді спільно з Національним університетом біоресурсів і природокористування України.

Марина Котенко, учениця 11 класу Криворізького обласного ліцею-інтернату для сільської молоді, представила роботу: «**Агробіологічне дослідження детермінантних жовтоплідних томатів**», а **Володимир Пуставойтов**, учень 10 класу Олександрівської СЗШ Дніпропетровського району – роботу «**Оцінка сортименту гарбуза української селекції на стійкість проти борошнистої роси**».

Марина Котенко, разом із трьома іншими учнями, які виконали конкурсне завдання і захистили дослідницьку роботу на «відмінно», отримала диплом переможця.

Найкращі учні-фіналісти отримали запрошення на навчання до Національного університету біоресурсів і природокористування України.

20 березня – заочний зональний тур обласного етапу Всеукраїнського конкурсу колективів екологічної просвіти «**Земля – наш спільний дім**».

Протягом березня відбувся обласний (заочний) етап Всеукраїнської природоохоронної акції учнівської молоді «**День зустрічі птахів**».

Протягом березня-квітня триває обласний (заочний) етап конкурсу дитячого малюнку «**Зоологічна галерея**».



Дніпропетровський обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка» провів:

21 березня у приміщенні Дніпропетровського Палацу дітей та юнацтва – обласний етап Всеукраїнської виставки-конкурсу декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва «**Знай і люби свій край**»;

21-24 березня у приміщенні комунального закладу культури «Культурно-дозвілєвий комплекс «Кайдацький» Дніпропетровської міської ради» – обласний фестиваль дитячих театральних колективів закладів освіти «**Театральна мозаїка**».



Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді провів обласні конкурси з інформаційних технологій:

23 березня – «**Капітошка**»;

25 березня – «**Мікроша – 2015**»;

27 березня – «**Комп'ютерна перлинка**».

26 березня відбулися обласні змагання з авіамодельного спорту (простіші моделі) серед сільських районів на базі Софіївського районного Будинку школяра;

26-30 березня збірна команда області взяла участь у Відкритих змаганнях на Кубок Українського державного центру позашкільної освіти з радіокерованих автомоделей (у приміщенні) серед учнівської молоді, що відбулися в Києві.

ЗМАГАННЯ МАЙБУТНІХ АКАДЕМІКІВ

51 школяр із Дніпропетровщини змагатиметься у фіналі конкурсу-захисту Малої академії наук України, що відбудеться у Києві з 24 березня до 8 травня.

Призерами обласного туру конкурсу МАН України, на який було подано 891 роботу, стали 249 учнів. 52 роботи визнані гідними I місць. Одинадятикласниця з Кривого Рогу **Слизова Бордунова** представлятиме у Всеукраїнському турі одразу дві роботи. Дівчина, яка цього року закінчує Криворізьку спеціалізовану школу з поглибленим вивченням іноземних мов, перемогла у секціях «Всесвітня історія» та «Правознавство». Її роботи «Традиції єврейського народу як фактор збереження національної ідентичності за часів тоталітаризму (на прикладі свята Хануки)» та «Реформування кримінальної юстиції щодо неповнолітніх: порівняльно-правовий аналіз, проблеми та перспективи в умовах євроінтеграції» журі визнано кращими.

У рейтингу призових місць обласного туру лідерство здобули юні науковці Дніпропетровська та Кривого Рогу. Школярі цих міст вибороли загалом 202 призових місця.

Традиційно обласний етап конкурсу мав два етапи – написання контрольних робіт із базових дисциплін і публічний захист проєктів.

Учасники першості змагалися у 63 секціях 12 наукових відділень МАН. Найпопулярнішою секцією цього року стала «Хімія та біологія»: сюди було подано 133 роботи. Далі за популярністю йдуть «Фольклористика та мистецтвознавство» – 120 проєктів і «Мовознавство» – 113 робіт.

У 2015 році призери II туру конкурсу-захисту МАН України отримуватимуть обласні стипендії.



ФЕСТИВАЛЬ РОБОТОТЕХНІКИ

У Дніпропетровську відбувся перший обласний фестиваль робототехніки, що зібрав майже 250 юних конструкторів із Дніпропетровщини та Кіровоградщини, наймолодшому з яких – лише 4 роки.

Відкриття фестивалю, одним з ініціаторів якого є облдержадміністрація, відбулося 29 березня у Дніпропетровському національному центрі аерокосмічної освіти молоді ім. Олександра Макарова.

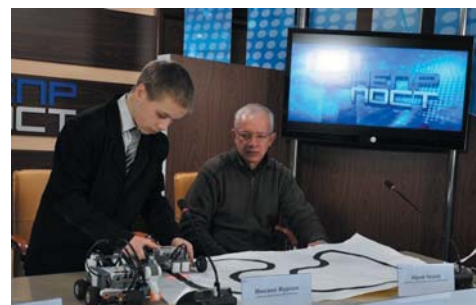
Гості побачили найрізноманітніші моделі автівок і роботів, а також стали вболівальниками роботичного сумо та трасових перегонів. Для наймолодших глядачів організували наукову гру: видовищні експерименти з хімії та фізики.

«Професії, пов'язані із робототехнікою, – це професії майбутнього. І наша область, як і вся Україна, не має відставати від цієї тенденції. Ми розуміємо, що зараз дітям потрібно дати стимул, показати, що втілення їхніх проєктів може бути цікавим і корисним. Фестиваль – чудова можливість для цього. Думаю, що надалі його проведення стане для області традицією», – сказав ди-

ректор департаменту освіти і науки облдержадміністрації **Олександр Демчик** у вітальній промові.

Як зазначив голова журі фестивалю **Юрій Чашка**: «Суддівство буде непросте, але найголовніше – це ініціатива, імпульс. Проєкти, які розробляють діти, завжди дивують, приголомшують. Адже у малечі немає стереотипів сприйняття, форматного, штампового мислення».

Змагання відбулися у 5 секціях. У номінації «**Scratch проєкти: Роботи в сучасному світі**» серед учасників до 12 років перемогу здобула команда Дніпропетровської ІТ-школи «Смарт» – «Minions». Серед конструкторів віком від 12 до 17 років найкращою стала збірна Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді.



У категорії «**Робо-сумо**» найстійкішим виявився робот «Винахідник 1», який створила команда Дніпропетровської технічної студії «Винахідник». Представники цієї студії стали також лідерами перегонів «**Робо-гонки по чорній лінії**».

У номінації «**Фрістайл**» чемпіонами стали збірні Станції юних техніків Довгинцівського району Кривого Рогу.

Переможці та призери фестивалю отримали почесні дипломи і подарунки від спонсорів, а майже 80 учасників секцій для наймолодших винахідників «**Моделювання для молодших школярів**» – отримали грамоти та призи.



За інформацією прес-сектора департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації

Зведення будинку та традиції, пов'язані з будівництвом нової оселі...

ЯК ОБРАТИ МІСЦЕ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА НОВОГО ЖИТЛА

Люди завжди намагалися селитися біля води: поблизу річки, озера, струмка чи ставка. Наше село розляглося у степах, тому обирати, де зводити будинок, дуже не випадало, бо навкруги – степ. Але люди знали спосіб, як забезпечити своє майбутнє подвір'я водою. І намагалися, перш ніж будувати оселю, перевірити місце «на воду».

Щоб знайти місце з доброю водою, використовували гілочку верби. Її встромляли в землю у кількох місцях майбутнього подвір'я після весняних злив. У тому місці, де гілочка пустить корінець, – бути криниці. Добрий знак – якщо гілочка прижилася та не всохла й за рік – вода тут не солоня і придатна для вживання.

Якщо місце сподобалося, то можна копати криницю, бо вода на будівництві – перший помічник.

Раніше будинки (їх називали – хатами) робили глинобитні. Для цього використовували форми з дерев'яних щитів.



Глинобитні хати, вкриті солом'яно



Виліпивши глиняну стіну з порожниною всередині, заповнювали її землею і трамбували, заливаючи водою. Звідси і назва – глинобитна. З часом почали будувати глинобитні хати:

мокру землю забивали колодами, щоб добре осіла.

Хоч технології будівництва в наш час

змінилися, люди в нашому селі, перш ніж обрати місце для нового будинку, теж перевіряють його «на воду» або починають будівництво біля старої криниці.

В селі збереглося чимало глинобитних хат, але їх майже всі облицювали цеглою, і тепер вони виглядають сучасніше.

БУДІВНИЦТВО

Коли місце для хати було обране, – обмірковували, як її розташувати на майбутньому подвір'ї.

Поганою прикметою є дерево, що росте на місці майбутньої оселі. Треба обирати таке місце, щоб дерево, яке там вже росте, було у кутку подвір'я.

Вхід має бути на південь або схід – це запорука того, що будинок буде затишним і родина – щасливою.

Якщо вулиця, на якій будують будинок, простяглася зі сходу на захід, то будинки з північної сторони стоять до неї «лицем», а з південної сторони стоять до вулиці глухою стіною –

без вікон і дверей. Такі вулиці є у нашому селі (вулиці Садова, Центральна, Колгоспна). Це свідчить про дотримання старих традицій і звичаїв у ті часи, коли село було засноване.

Вулиці, які виникли в 90-х роках минулого століття і мають сучасніший вигляд, забудовані без дотримання цих традицій (вул. Шефська).

Найголовніша подія при будівництві – це заміс на лампачі та «горищі» пов'язані з важкою ручною працею, тому на заміс запрошували все село – збиралися не тільки родичі, а й односельці. За тиждень господар відвідував кожну оселю і повідомляв, що на ту суботу в нього заміс, шанобливо запрошував допомоги йому. Відмовити могли тільки з дуже поважної причини: хвороба або похорон.

Підрахувавши запрошених, які не відмовили йому, господар готував провізію: заколовав кабачка, солив огірки, квасив помідори та гнав горілку, щоб частувати односельців після закінчення роботи.



За три-чотири дні підводами завозили глину і розкидали її нетовстим шаром на розстелену солом'яно. Потім заливали водою, щоб глина добре розкисла. Зверху притрушували солом'яно.

В кого були коні, глину з солом'яно перемішували конем, а люди ліпили вальки. Це кульки з глини і солом'яно. В кого коней не було, в тих глину місили люди босими ногами. Зліпленими вальками забивали дерев'яні форми і залишали висихати на сонці. Лампачем викладали внутрішні стіни будинку. Зараз лампач замінили ракушняком або шлакоблоком, що вплинуло на теплопровідність будинків – вони стали холоднішими.

Хоч на замісі люди важко працювали, вони весь час жаргували, співали пісень про кохання. Це робилося і для того, щоб у майбутньому будинку завжди були радість і любов.

Щоб люди завяжіше працювали, господар всіляко їх заохочував. Він наймав гармоніста, запрошував на заміс стару та поважну людину, яка хоч і не багато працювала, але вміла згуртувати, керувати, забавляти балачками, щоб втома не відчувалася.



Використання ракушняку замість лампачу в сучасному будівництві

Кульмінаційним моментом у цих заохочених була схована в замісі пляшка горілки. Той, хто на неї натрапить, вважався щасливцем. Це був добрий знак долі, якщо людина захоче будувати собі будинок.

Коли робота закінчувалася і ліпили останні вальки, найдужчі чоловіки, переморгнувшись, зненацька хапали господаря і обвалювали в залишках замісу. Це обряд «купання». Хоч господар заздалегідь

Внутрішня стіна, викладена лампачем



Глинобитна хата, збудована 1932 р. (фото 1974 р.)



знав про цей звичай, і намагався сховатись, йому це не вдавалося. Якщо він намагався втікати, то могли з розсердя і «ноги поперебивати», щоб не змушував їх, зморених, ще й бігати за ним. Після господаря – черга господині. Вона в замісі участь не бере, бо порастеся біля плити, готуючи борщ, піріжки з капустою та картоплею, смажені ковбаси – все до столу. Її під будь-яким приводом заманювали поближче до замісу і теж «купали» в ньому. Якщо господарів добре «випукали», то їхнє життя в цьому домі буде щасливим.

Після роботи всіх пригощали «чим бог послав». А коли заграє гармонія, то всі забували про втому і гуляли до ранку: завтра неділя – вихідний.

Якщо роботу не встигали зробити за один день, – це була погана прикмета і віщувала вона, що при будівництві будуть якісь труднощі.

ВХОДИНИ

На входини запрошували всіх, хто допомагав будувати. Запрошені приходили з подарунками. Найчастіше дарували посуд, побутові речі: віник, цеберко (відро), полиці, табуретки, стільчики та ін.

Входини справляли до Святої Покрови – 14 жовтня. Якщо не встигли обладнати приміщення для житла до Покрови, то треба було хоч переночувати в новій хаті. Напередодні входин на ніч заносили до хати окраєць хліба і чарку горілки. Це для того, щоб підобрити домового.

Першим до хати впускали kota. Якщо домовий вже оселився, то кіт буде спокійно поводитися в хаті. А якщо кіт тікає з хати на подвір'я, то – знак, що домовий не пускає в нову хату. Тоді входини відкладають, а домового намагуються підобрити подарунками й словами:

*Домовий, домовий,
пусти в хату пожити,
дам тобі мені служити.*

Записано зі слів жительки с. Чумаки Томаківського району Олександри Федорівни Гуменюк, яка народилася 1932 р. у селі Луки Томаківського району (зараз не існує).



Кабиця – піч під дахом. Її будували на новому подвір'ї одразу ж після криниці. На ній готували їжу на «лампачі», на «горищі», а потім використовували влітку для приготування страв, як літню кухню. Топили кабицю сушеним кураєм або кізком.

Робота туристично-красназничого гуртка «Намет» Чумаківської СЗШ І-ІІІ ступенів Томаківського району (керівник Олена Василівна Заболотня) взяла участь у Всеукраїнському конкурсі «У НАС ОДНЕ КОРИННЯ» у номінації «Мій край».

«ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНИ І СЛАВА, І ВОЛЯ...»

Музична редакція Державного гімну була затверджена Верховною Радою України 15 січня 1992 року, що знайшло своє відображення у Конституції України. Проте, тільки 6 березня 2003 року Верховна Рада ухвалила Закон «Про Державний гімн України», яким пропонувалося затвердити як Державний та Національний гімн на музику Михайла Вербицького зі словами тільки першого куплета і приспіву пісні Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна».

Рішенням 37-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 200-річчя з дня народження українського композитора Михайла Вербицького включене до календаря пам'ятних дат на 2014-2015 рік, які будуть відзначатись під егідою цієї найбільш авторитетної в галузі освіти, науки і культури організації.

Пісенний символ народу

«Ще не вмерла Україна» була вперше опублікована для чотириголосого чоловічого хору без супроводу у збірнику «Кобзар», що вийшов у Львові 1885 року під редакцією близьких до Вербицького композиторів і музичних діячів А. Вахнянина та П. Бажанського. Твір сприймався сучасниками як своєрідний національний символ, його вмістили у першому розділі збірника, серед поширених в Галичині пісень-гімнів «Мир вам, браття», «Щастя нам, Боже».

Вперше пісню почули в Перемишлі. Окремі згадки про її виконання відносяться до 1863 року.

Більш широке оприлюднення і перший помітний громадський резонанс твору пов'язані з театральним середовищем.

Потужно, вільно, як пісня-гімн «Ще не вмерла Україна» прозвучала під керівництвом Анатолія Вахнянина (пізніше – перший голова товариства «Просвіта») як заключний номер першого на західноукраїнських землях Шевченківського концерту, влаштованого в Перемишлі 10 березня 1865 року на роковини смерті Кобзаря.

Твір завоював пріоритет у святкових патріотичних концертах і набув офіційно-репрезентативного значення. Велими резонансним було виконання гімну «Ще не вмерла Україна» під час поїздки хору «Боян» у 1891 році до Праги на відкриття чеської Красної виставки. Він прозвучав у концерті, влаштованому у «Міщанській Бесіді» на честь української делегації.

А найважливіше, пісню сприйняв український загаль. Вона стала по-справжньому народною, широко відомою і розспіваною. У побуті, подібно як це має місце з фольклорними зразками, пісня шліфувалася, видозмінювалася, і хоча загальна поетично-музична основа лишалася незмінною, в ній часом, особливо на зламі XIX і XX століть, почали з'являтися деякі нові словесні й мелодичні нюанси. Мелодія, на яку співали пісню, дещо відрізнялася від зафіксованої у «гітарному зошиті» М. Вербицького. Проте, утворена в народному побуті, вона впродовж десятиліть зберегла основні контури незмінними, друкувалася у призначених для широкого вжитку популярних масових виданнях.

Особливо широко вживали цей гімн через те, що його авторами були наддніпрянець і галичанин – це підкреслювало соборність українських земель, що особливо актуально сьогодні.

«Ще нам, браття українці, усміхнеться доля»

Михайло Вербицький (1815-1870) – автор музики до Українського Державного

«У березні цього року ми відзначаємо дві знакові та взаємопов'язані між собою дати. Виповнюється 200 років від дня народження українського композитора і громадського діяча, автора музики Державного Гімну України Михайла Вербицького та 150 років відтоді, як уперше публічно було виконано національний гімн «Ще не вмерла України і слава, і воля...», – сказано в зверненні Президента.

Гімну, один із перших українських професійних композиторів Галичини, фундатор Перемишльської композиторської школи, диригент, громадський діяч, священник.

М. Вербицький народився 4 березня на Лемківщині, в селі Явірник Руський біля Перемишля (нині – Польща) і був хрещений в селищі Улюч (пол. Ulucz), де його батько служив священником у старовинній дерев'яній Вознесенській церкві. Коли хлопчикова виповнилося 10 років, батько помер. Над Михайлом і його молодшим братом Володиславом взяв опікунство далекий родич – перемишльський єпископ Іван Снігурський – один із видних діячів Української греко-католицької церкви, засновник музичної школи при перемишльській кафедрі УКГЦ.

Спочатку брати навчалися в гімназії, а після – в ліцеї. У 1828 році при Перемишльській кафедрі Іван Снігурський заснував хор, а після – музичну школу. Уже на Великдень наступного 1829 року цей хор дебютував у святковому богослужінні, де Михайло виступив як соліст. Побачивши такий блискучий результат Іван Снігурський запрошує з Чехії кваліфікованого диригента і композитора – Алоїза Нанко. Саме у нього Михайло отримав системну музичну освіту, зокрема із композиції. Важливе значення для формування майбутнього композитора мав репертуар хору, що складався як із творів класичних композиторів – Йозефа Гайдна, Вольфганга Амадея Моцарта, так і з музики українських композиторів – Дмитра Бортнянського, Максима Березовського. М. Вербицький згодом пригадавав, що у 1830 році школа у Перемишлі «стала консерваторією в мініатюрі, а хор дорівнював добрій опері, – і виявилось, що існує в Європі, крім трьох відмінних за характером категорій музики: німецької, французької, італійської, також четверта характеристична категорія: українська».

У 1832 році Михайло Вербицький вступав до Львівської духовної семінарії, де керував семінарським хором; там навчився віртуозній грі на гітарі, яка була його улюбленим інструментом упродовж життя, і запровадив моду на гітару в Галичині. Численні твори, перекладені або створені ним для гітари, стали популярними у галицькому домашньому музикуванні. До нашого часу збереглося створене ним «Поученіє Хітарі» – один із перших подібних посібників в Україні.

У другій половині 40-х років XIX століття Михайло Вербицький звертається до релігійної музики – в цей період він пише повну Літургію для мішаного хору (1847 р.), яка і сьогодні звучить у багатьох церквах Західної України. З-поміж його духовних творів виділяються такі хори: урочистий «Іже херувими», ліричний «Єдин свят», знаменитий величальний «Ангел вопієше» та інші

церковні композиції. Біблійні тексти осмислені у камерному ключі. Основа його хороваго письма – це чітка акордова структура. У духовній музиці М. Вербицького майже відсутні фольклорні мотиви. На відміну від інших його творів, у них відчутний вплив західноєвропейських музичних традицій, а саме – музики Д. Бортнянського.

1850 року Вербицький отримав ієрейські свячення. Після переїзду протягом кількох років з однієї сільської парохії на іншу з 1856 року проживав у бідному надсянському селі Млини на Яворівщині. Займався педагогічною діяльністю, писав статті, творив музику. Серед його учнів були отці-композитори Віктор Матюк і Порфирій Бажанський.

У 1864 році у Львові створили професійний український театр «Руська бесіда», а оскільки всі тодішні вистави (здебільшого перекладної польської, французької, німецько-австрійської драматургії) мали музичні номери чи вставки, то Михайло Вербицький зробив для них усіх музичний супровід. Для цього театру він пише побутову мелодраму «Підгір'яни», одну з найпопулярніших п'єс композитора, згодом – «Сільські пленіпотенти», «Прощачку».

М. Вербицький автор музично-сценічних композицій, що дістали назву співо-гри: «Верховинці», «Школяр на мандрівці», «Підгір'яни» та ін. До цих театральних п'єс композитор писав увертюри, що стали першими зразками української симфонічної музики в Галичині. Його хорова та інструментальна музика була тісно пов'язана з галицькими народними піснями й танцями. Іван Франко називав його «найзначнішим талантом» серед галицьких композиторів.

Одним із найвидатніших творів Вербицького стає масштабна епічна інтерпретація «Заповіту» Тараса Шевченка.

Михайло Вербицький писав сакральні і світські твори. Саме йому належить збірка салонних пісень для чоловічих квартетів. Композитор залишив майже сорок церковних композицій, понад десять оркестрових рапсодій, кілька симфонічних увертюр, навіть полонези і солоспіви, музику до двадцяти театральних вистав, світські пісні. Його пісні миттєво розходились поміж людьми і чимало з його мелодій донині вважаються народними.

Останні дати на музичних творах Михайла Вербицького датовані 1870 роком – за лічені місяці до його смерті. Фундатор професійної музичної культури в Галичині – залишений на вічний спочинок на етнічних українських землях у складі Польщі.

А Гімн «Ще не вмерла України і слава і воля» створений Павлом Чубинським та Михайлом Вербицьким, звучить сьогодні могутньо й гордо – як символ невмирущої



сили народу, котрий обрав шлях свободи і незалежності.

Вшанування пам'яті

Іменем Михайла Вербицького названа місцева школа у селі Стрільки Старосамбірського району на Львівщині, в якому з 1853 по 1856 рік він був адміністратором каплиці на горі. І ось уже п'ятнадцять років у Стрільках відбуваються фестивалі духовної музики імені отця Михайла Вербицького, на які приїжджають найкращі церковні та шкільні хори району й області.

1856 року Вербицький осів у селі Млини (тоді Ярославського повіту), де прожив решту свого життя. Поряд із кордоном, на нині польській землі, біля старовинної, із 1740 року, дерев'яної церкви Покрови Пречистої Богородиці стоїть скромний пам'ятник на могилі автора мелодії українського Національного і Державного Гімну. На пам'ятнику вирізьблено напис: «Піонірові української пісні». 12 квітня 2005 за участю Президента України Віктора Ющенка посвячено пантеон над могилою о. Михайла Вербицького.

Громада с. Яворова на Львівщині встановила Михайлові Вербицькому пам'ятник і назвала його іменем музичну школу та вулицю. Є вулиця його імені також у Львові.

У червні 2013 завершився Всеукраїнський конкурс на найкращу концептуальну ідею пам'ятника Михайлові Вербицькому, що був оголошений Львівським регіональним суспільно-культурним товариством «Надсяння». Перемогу здобув проєкт творчого колективу скульпторів Андрія та Володимира Сухорських і архітектора Володимира Стасюка. Пам'ятник, як тест на громадянську зрілість, встановлять у львівському сквері на розі вулиць Бандери, Вербицького і Чупринки.

27 лютого 2015 депутати Тернопільської міської ради прийняли рішення про присвоєння тернопільській музичній школі № 2 імені Михайла Вербицького.

4 березня 2015 року, численні делегації від Прикарпаття взяли участь в урочистих заходах, які представники української діаспори в Польщі провели на цвинтарі в с. Млинах Підкарпатського воєводства, де поховано М. Вербицького, та в Перемишлі. А напередодні, 28 лютого, в с. Явірнику Руському Перемишльського повіту відкрили меморіальну таблицю на дзвіниці храму, в якому парохував о. Михайло.

Національний банк України вводить в обіг 4 березня 2015 року пам'ятну монету номіналом 2 гривні «Михайло Вербицький». Монету виготовлено з нейзильберу, категорія якості карбування – «спеціальний анциркулейтед», маса – 12,8 г, діаметр – 31,0 мм, тираж – 30 тисяч штук.

До 200-річчя від дня народження Михайла Вербицького та 150-річчя першого публічного виконання Національного Гімну



у навчальних закладах проводились: години історії на тему: «В цьому імені – слава України»; 10-хвилинки на уроках предметів художньо-естетичного циклу «Свячення нашого народу: біографія пісні-гімну»; бесіди, «круглі столи», науково-практичні конференції, семінари, вечори пам'яті; у шкільних бібліотеках оформлено експозиції «Національний Гімн України: духовність та незламна віра народу»; випускались тематичні інформаційні бюлетені, присвячені творчості митця; науково-дослідницькі роботи учнів, членів обласного територіального відділення МАН України зорієнтовано в аспекті досліджень життя і творчості композитора; створено виставки дитячого малюнка на тему: «Ще нам, браття українці, усміхнеться доля». У кабінетах музики створено виставки-портрети «Вербицький – священник, композитор, громадський діяч».

10 березня – річницю першого публічного виконання Національного Гімну – в навчальних закладах України відзначили патріотичним флеш-мобом із масовим виконанням учнями та педагогами Державного Гімну, переглядом створених учнями мультимедійних презентацій «Живе України і слава, і воля!», зустрічами із громадськими діячами, воїнами АТО та іншими.

У Вільнюському НВК ювілейним датам присвятили такі заходи: музичний калейдоскоп «Мелодія, що варта цілого життя», година-портрет «Автор українського гімну», історичний екскурс «Біографія пісні-гімну», урок-гостини «У М.М. Вербицького», година-знайомство «М. Вербицький – символ національного відродження», експозиція у бібліотеці «Біля витоків державних символів».



Дніпропетровщина відкрила одну з граней особистості Великого Кобзаря

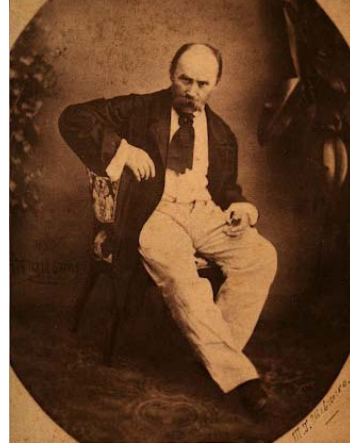


5 березня з нагоди річниці від дня народження Тараса Шевченка Дніпропетровський художній музей презентував унікальну для нашого регіону картину, до створення якої доклав руку сам Великий Кобзар. Перед відкриттям виставки мистецтвознавець Володимир Кулічухін прочитав лекцію про досягнення Тараса Григоровича в галузі графіки та живопису.

Акварель «Київський університет», яку створив Тарас Шевченко у співтворстві з Михайлом Сажиним, надійшла до музею 1964 року до сторіччя з дня

смерті Тараса Шевченка. Відвідувачам представилась рідкісна можливість на власні очі побачити роботу, ознайомитися з історією та технікою її створення і спробувати виявити саме «руку» Шевченка у творі.

«Цього року наша країна опинилася в складному становищі, а слова Пророка зміцніли і твердо стали на сторожі біля нас. Але сподіваємося, що наш «світанок» вже близько, і «в сім'ї вольній, новій» ми належним чином вшануємо пам'ять Шевченка та переосмислимо образ Великого українця, який дивиться на нас з холодних постаментів, – і кожен буде носити в собі «свого Шевченка», – зазначають організатори виставки.



Музей «Літературне Придніпров'я» 5 березня відкрив виставку «Пам'яті Великого Кобзаря»



Виставка презентує колекцію «Кобзарів» із зібрання колекціонера і професора **Анатолія Фоменка**. Він подарував її Дніпропетровському національному історичному музею імені Яворницького у 1999 році.

У складі колекції 350 книжок з творами Тараса Шевченка і видань, присвячених його життю та творчості, 593 листівки з портретами, репродукціями живописних і графічних творів майстра, малюнки, листівки. Туди ж входять 220 знач-

ків, 56 медалей, 230 екслібрисів, 150 філателістичних експонатів.

Найбільшу цінність колекції складають раритетні видання творів великого поета. Це прижиттєвий шевченківський «Кобзар», виданий у 1860 році завдяки меценатству відомого українського садівника Платона Семиренка. Це «Кобзар» празького видання 1876 року. Це «Поезії Т.Г. Шевченка, заборонені в Росії», які були видрукувані в

Женеві у 1890 році. Це також видані у 1886 році в Петербурзі «Гайдамаки» Тараса Шевченка з гравюрами відомого художника Сластіона та з його автографом (передмову для унікального по красі видання написав Д.І. Яворницький). Це й твори Тараса Шевченка у двох томах, які були видані під редакцією Івана Франка у Львові в 1908 році.

Серед безцінних видань ХХ століття – «Кобзар» 1931 року з



ілюстраціями Василя Седяра, репресованого в сталінські часи, а також «Кобзар» у трьох книжечках, видрукуваних у 1947 році українцями в Західній Німеччині в таборі для переміщених осіб.

Під час літературно-музичного вечора «Осмилюючи Шевченка» молоді дослідники асоціації «Новий Акрополь» представили своє прочитання долі і творчості Т.Г. Шевченка.

200-річчю від дня народження видатного українського поета і художника Тараса Григоровича Шевченка присвячено 16 випуск літературно-художнього видання

«СОБОРИ НАШИХ ДУШ»

Організатор обласних конкурсів «Собори наших душ» – комунальний позашкільний навчальний заклад «Дніпропетровський обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка» Дніпропетровської обласної ради». Замовник – департамент освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

До збірника увійшли твори переможців і учасників обласних конкурсів юних літераторів, художників, композиторів.

До читача

«Мені тринадцятий минало, я пас ягнята за селом...», – так писав Тарас Шевченко про своє дитинство, і, певно, в свої тринадцять літ Тарасик і його оточення уявити собі не могли майбутню славу, яка простягнеться на віки.

Жодна людина не може передбачити своє майбутнє, і тільки Творець знає справжню місію кожного з нас від народження. Тому так важливо нам, старшим, розпізнати талант у дитині та вчасно погладити рукою по голівці того, хто прийшов у наш світ прямо від Бога, бо дитина ще пам'ятає, для чого Господь прислав її сюди, де так багато несправедливості та лукавства. Тому

юність нетерпима до неправди, тому вона так хоче змінити цей світ...

Ми, дорослі, шукаємо в юних очах відповідь на вічні питання: «Хто ми, для чого ми на цій благословенній землі – щоб знищити її чи зробити раєм?».

Якщо юність не врятує цей світ від загибелі – тоді ніхто не зможе його врятувати.

Тому всі надії я покладаю на них, юних і справжніх!

Хтось сіє в наші душі золоте насіння, хто знає, що з нього проросте. Цілую Ваші живі серця,

з повагою

Михайло МЕЛЬНИК, народний артист України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

*Знов впивалися в душу всі спогади хижі,
А душа умивалась невинністю сліз.*

**Анастасія Кириченко,
17 років, НВК № 138, Дніпропетровськ**

ТАРАСОВІ ШЛЯХИ. ДО ШКОЛИ

*Ти взяла мене маленького за руку
І в школу хлопця одвела.*

Т.Г. Шевченко

*Іде школярик у новій сорочці,
Трима в руках перо і каламар.*

*Ото хоч хоче – вірте, хоч не хочте,
А вже він учень, уже він школяр.
Той шлях до школи, мабуть, найсвітліший.
І мама, й тато – це усі живі.
Учив він легко всі науки наймудріші,
Запам'ятовував усі знання нові.
І «буки», й «аз», і «веді», і «глаголи»
Виписував з любов'ю і старанням.
А час летів і не вертав ніколи,
Приносячи нові випробування.*

**Владислава Сліпко, 12 років,
Гупалівська СЗШ, Магдалинівський район**

КРИЗЬ ХМАРИ ДО СОНЦЯ

Посвята Т.Г. Шевченку

*Він йшов уперед. Доокіл озирався.
Він знав – йому вистачить, вистачить сил!
Просто йшов і мовчав. Моливсь. Зупинявся.
Так шалено і стомлено вітер свистів.
Проминали степи. Вени стомлених колій.
Він не бачив, не чув, він наосліп летів.
У хвилини таких негірких меланхолій
Він кризь хмари до сонця дістатись хотів.
Раптом меркли ледь тіні в засніженій тиші,
І несхвально плечима стенов верболіз...*

«Думи»
Анастасія Овдій, 16 років,
гуртківць Миського палацу дитячо-юнацької
творчості «Горизонт» Кривого Рогу
(керівник М.К. Кульнева)



«Україну слав, Кобзарю!»
Стар Гершовський,
12 років, гуртківць Миського палацу
дитячо-юнацької творчості «Горизонт»
Кривого Рогу (керівник М.К. Кульнева)



«Все серце він вкладав у вірші,
Вони були наповнені душею...»
Тетяна Дехтярєва,
17 років, учениця Софіївської ЗСШ № 1
(керівник С.П. Дехтярєва)



«Щере поле, щедрий сад –
руки тут давали лад»
Вікторія Прогонна,
13 років, гуртківць Центру позашкільної
роботи та валеологічного виховання дітей
Павлограда (керівник О.А. Кропачева)

Вистава-концерт «Бал»

Вистава-концерт присвячена життю і творчості Т. Шевченка. Сценарій, постановка та сценографічна ідея – народної артистки України Лідії Кушковой. Диригент – Юрій Беднік, хореографія – Віталій Капля.

Головною постаттю у виставі є молодий Тарас Шевченко – випускник



Петербурзької академії мистецтв, який поступово набував слави художника, уже написав чимало віршів-шедеврів, захоувався у жінок, мав акторські здібності.

Жанр цього дійства оригінальний – вистава-концерт. На балу у князя Репніна звучать поезія Кобзаря та пісні на його вірші у виконанні як дворян, так і служниць, і кріпаків. Ну, а який же бал без танців? Артисти драми та балету у вишуканому вбранні під чарівну музику живого оркестру переносять глядача у далекі 40-і роки XIX століття. Персонажі у виставі-концерті як історичні, так і вигадані.

Прем'єра відбулася 9 березня 2006 року. Тривалість вистави 1 година.

У Дніпропетровському Будинку мистецтв відбувся прем'єрний показ моновистави «Варнак»



До 200-річного ювілею Великого Кобзаря її підготував актор Ігор Шульга. Зміст моновистави відтворює складність і глибину поеми «Варнак», художнє багатство «невольничої поезії» Т.Г. Шевченка.

Всеукраїнська мистецька акція «Мій Шевченко»

Акція відбудеться у 3 етапи (березень-вересень) у трьох номінаціях:

- читання творів Т. Шевченка (поезія, проза);
- образотворче мистецтво (графіка, живопис) і каліграфія (виготовлення книжок з каліграфічним написанням поезій та ілюстрацій до них);
- фотографія (Шевченківські місця, пам'ятники, фотографії міст і сіл, де побував Шевченко).

Запрошуються учні загальноосвітніх навчальних закладів та вихованці позашкільних навчальних закладів віком від 6 до 16 років.

Додаткова інформація за тел.: (044) 489-55-80, 234-40-39; e-mail: man@man.gov.ua, на сайті: www.man.gov.ua, http://dvman.dnepredu.com/uk/site/ogoloshennya.html

Французька Мельпомена на берегах Дніпра

FTF 2015
XI ème Festival
de Théâtre Francophone

Пам'яті митця

У Будинку мистецтв Дніпропетровської міської ради (приміщення колишнього кінотеатру «Червоногвардієць») 23 березня відбувся вечір пам'яті, присвячений 110-й річниці від дня народження відомого діяча театрального мистецтва, народного артиста України, учасника Великої Вітчизняної війни Іллі Кобринського.



XI Міжнародний фестиваль студентських франкомовних театрів відбувся у Палаці студентів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Співорганізаторами заходу стали Дніпропетровський «Альянс Франсез» та обласна державна адміністрація.

Як зазначив директор L'Alliance française de Dnipropetrovsk **Орельєн Мас**, за 11 років своєї історії цей театральний фестиваль зібрав понад тисячу франкомовних акторів з України та інших країн. Він відбувається щороку в рамках міжнародного тижня франкофонії. Два найкращі виконавці чоловічої і жіночої ролі отримують головний приз – поїздку до французького Авіньйона на фестиваль театрів.

Вітаючи учасників фестивалю, директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації **Олександр Демчик** наголосив на важливості плідної співпраці ВНЗ області з навчальними закладами європейських країн, зокрема Франції.

Гостем нашого міста став швейцарський актор **Робер Був'є**. Спектакль французького письменника Фабріса Мелькіо «Бійцівська рибка», головну роль у якому виконав Був'є, був представлений на відкритті фестивалю 20 березня.

Наступного дня своє бачення п'єс відомих французьких драматургів представили 5 театральних труп Дніпропетровщини, Харківщини та Києва.

Акторське об'єднання Придніпровської державної академії будівництва та архітектури «Флеш» запропонувало глядачам п'єсу французького драматурга Жана Ануя «Оркестр».

Актори театральної труп Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара «Фесрія» представили свою інтерпретацію твору французького драматурга Еріка-Емануеля Шмітта «Готель поміж двох світів» і отримали відзнаку фестивалю. (У квітні трупа покаже спектакль на фестивалі «Французька весна» у Києві).

Журі визнало найпереконливішою гру **Влада Дозоренко** із «Фесрії». Він виконав роль Жульєна, спочатку легковажного, який, потрапивши до готелю між життям і смертю, переосмислює свої життєві цінності та зустрічає справжнє кохання. Кращою виконавицею жіночої ролі стала актриса харківської труп «Pourquoi pas» **Ольга Герцен**.



Захід підготували колектив Будинку мистецтв спільно з міжобласним відділенням Національної спілки театральних діячів України у рамках програми «Вшанування визначних митців Дніпропетровська». Організатори розповіли про творчий шлях відомого режисера та його досягнення.

Ілля Григорович Кобринський народився 23 грудня 1904 року в селі Широкому (нині – Криворізького району), згодом переїхав до Дніпропетровська, де жив і творив усе своє життя (з перервою під час німецької окупації). 1935 року закінчив Московський державний інститут театрального мистецтва ім. А.В. Луначарського. Працював режисером, а згодом – головним режисером Дніпропетровського українського театру ім. Т.Г. Шевченка (у 1935-1944 рр., 1951-54 рр. та з 1960 р.), режисером і головним режисером театру ім. М. Горького (1944-50 рр., 1955-60 рр.); викладав у Дніпропетровському театральному училищі у 1935-1956 рр. (з перервою), був наставником і вчителем багатьох акторів і режисерів. Під час війни очолював фронтову бригаду акторів-шевиченківців, яка дала понад 130 концертів на Центральному та Західному фронтах. Серед відомих вистав І. Кобринського: «Гроза», «Анна Кареніна», «В пошуках радості», «Наталка-Полтавка», «Ревизор», «Враги», «Последние» та інші. Вистава «Навіки разом» за п'єсою Любомира Дмитерка, яку поставив Ілля Кобринський 1951 року в театрі ім. Т.Г. Шевченка, стала знаменною подією у тогочасному театральному житті України: постановник п'єси і виконавці головних ролей отримали звання лауреатів Сталінської (яку пізніше перейменували на «Державну») премії СРСР. Помер 4 листопада 1979 р., похований у Дніпропетровську.

На вшанування пам'яті митця 2006 року Дніпропетровська міська рада заснувала міську мистецьку премію ім. І. Кобринського. Сьогодні цю високу нагороду за найвищі досягнення в галузі театральної режисури мають: Володимир Петренко, В'ячеслав Волконський, Володимир Мазур, Анатолій Канцедайло, Олександр Максяков, Жан Мельніков, Юрій Чайка та Михайло Овсяніков.

Іллю Григоровича згадували театральні діячі, які працювали з ним: народні артисти Л.І. Вершиніна, В.М. Саранчук, Л.С. Кушкова, Ж.О. Мельніков, заслужені діячі мистецтв В.О. Мазур та А.І. Канцедайло, театрознавці Т.А. Шпаковська та Т.О. Абрамова. На вечорі показали уривки з тих театральних вистав, за які режисери отримали звання лауреатів премії ім. Іллі Кобринського.

«Театральна мозаїка-2015»

Обласний фестиваль дитячих театральних колективів, який організували департамент освіти і науки облдержадміністрації та обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка», відбувся 21-24 березня на базі Дніпропетровського культурно-дозвілєвого комплексу «Кайдацький».

За звання кращого змагалися 43 дитячі колективи області – майже 500 юних акторів віком від 8 до 17 років.

Акторські об'єднання мали протягом 15 хвилин представити глядачам і журі свій виступ. У жанровому розмаїтті фестивалю були драма, комедія, трагедія, казка, ляльковий театр і театр КВК.

Гран-прі виборів **Зразковий художній колектив театральна студія «Лицедії»** палацу дитячої та юнацької творчості Центрально-міського району Кривого Рогу за втілення драматичної поеми «**Легенда про Рудану**».

Журі також присудило 10-ти дитячим об'єднанням звання «Кращий театральний колектив», а 50 юних акторів здобули титул «Краща акторська робота».

Ці заслужені нагороди переможці та призери отримали під час гала-концерту фестивалю «Театральна мозаїка-2015».



«Весь світ – театр»

У Дніпропетровському Міському палаці дітей та юнацтва за ініціативи Парламенту дітей та учнівської молоді відбулася творча зустріч старшокласників із народним артистом України, актором, сценаристом, музикантом, режисером, художнім керівником Театру одного актора «Крик» **Михайлом МЕЛЬНИКОМ**.

Героєм першої зустрічі довгострокового проекту «Сто запитань – творчій людині» став саме Михайло Васильович. Так вирішили юні парламентарі, розробляючи минулого року положення проекту, що змінив 8-річний проект «Сто запитань – лідеру», в якому взяли участь керівники міста і області, представники законодавчої та виконавчої влади.

Школярів, авторів запитань, цікавили різні теми: творчість, яку ми маємо нести у наше життя; життя, яке ми маємо надавати нашій твор-

чості, сенс життя, буття або небуття; народження творчого діалогу між представниками різних поколінь, поглядів, культур.

Теплим, змістовним, яскравим був відкритий діалог митця та юних глядачів. Замість запланованого 1,5-годинного спілкування (організатори зважали на особливості вікової психології старшокласників) зустріч тривала три. Але й після зворушливого поетичного фіналу (парламентарі продекламували вірш «Присвячення актору», який народився під

час зустрічі, та подарували «ГЛОБУС ТВОРЧОСТІ» з пам'ятним написом «Весь світ – театр»), старшокласники ще довго не відпускали гостя.

Традиційні привітання, квіти, щирі побажання, автографи та фотографування на пам'ять ніби



продовжили пісню, що народилася під час зустрічі. Пісню, що лунала мовами різних народів і єдиною мовою серця.

Оксана САЛЬНИКОВА, методист МПДЮ, керівник Парламенту дітей Дніпропетровська



21 березня – Всесвітній день лялькарів

Це свято, що відзначається із 2003 року, вважають своїм як працівники театру ляльок, так і майстри лялькарства. Секція лялькарів об'єднання майстрів народного мистецтва Будинку мистецтв з нагоди свята ініціювала та підготувала виставку і майстер-класи з лялькарства.

В експозиції представлені понад 70 робіт 20 членів об'єднання майстрів народного мистецтва, театральні ляльки, які створили дбайливі

руки художників театру ляльок Віктора Нікітіна, Віри Задорожньої та Карини Чепурної. Ляльки зроблені із різноманітних матеріалів: тканини, ниток, соломи, паперу, глини, кукурудзи.

Відвідувачі мали змогу побачити сувенірні ляльки із Білорусі, Японії та Росії (димківські іграшки*), а також світлини традиційних ляльок Аляски, Афганістану, Камеруну, Поволжя.

* Димківські іграшки – глиняні ліпні розписні фігурки людей і тварин (іноді у вигляді свистілок). Назва походить від слободи Димково поблизу м. Вятка (нині на території м. Кірова, Російська федерація).



Моє Придніпров'я

2 • 130 років тому (1885 р.) у с. Полтавка (тепер Широкивського району) народився **Аркадій Вікторович Добровольський**, вчений-археолог. У 1932-1938 рр. працював у Дніпропетровському історико-археологічному музеї. Помер 27 червня 1956 р.

3 • 10 років тому (2005 р.) уперше письмово заявлено про **катеринославську «плінфосемологію»** («плінф» – глина, «сема» – знак, «логос» – вчення, наука) і оприлюднена перша стаття, присвячена колекції цегельних клейм архітектора Олександра Харлана.

5 • 110 років тому (1905 р.) народився **Василь Іванович Сокіл**, український письменник. (Псевдонім – Андрій Шпичка). До 1928 р. мешкав у Дніпропетровську. Із 1979 р. – на еміграції, в США та Австралії. Помер 2 жовтня 2001 р.

8 • 230 років тому (1785 р.) освячено новозбудовану дерев'яну церкву в ім'я Різдва Пресвятої Богородиці в слободі Губиниха (нині – село Новомосковського району).

10 • 230 років тому (1785 р.) освячено новозбудовану дерев'яну Трьохсвятительську церкву в поміщицькій слободі Письмичівка (с. Письмичеве Солонянського району).

11 • 110 років тому (1905 р.) народився **Василь Семенович Ващенко**, український мовознавець. У 1933-1977 рр. працював у Дніпропетровському державному університеті. У 1939-1967 (з перервою) завідував кафедрою української мови. Помер 12 листопада 1993 р.

12 • 230 років тому (1785 р.) відкрито богослужіння у новозбудованій дерев'яній Хрестовоздвиженській церкві слободи Знамянка (с. Знаменівка Новомосковського району).

14 • 55 років тому (1960 р.) народився **Анатолій Васильович Бойко**, вчений-історик. Навчався в ДДУ. Помер 27 грудня 2010 р.

17 • 55 років тому (1960 р.) засновано **Криворізький історико-краєзнавчий музей**.

18 • 115 років тому (1900 р.) у с. Миколаївка (нині Новомосковського району) народився **Василь Кирилович Чапленко (Чапля)**, письменник, літературознавець та мовознавець. З 1943 р. – на еміграції. Помер 4 лютого 1990 р. у США.

19 • 65 років тому (1950 р.) народився **Леонід Опанасович Антонюк**, художник. Працює в галузі станкового живопису.

20 • 50 років тому (1965 р.) здано в експлуатацію **вугільну шахту «Західно-Донбаська» № 2**.

21 • 65 років тому (1950 р.) народився **Станіслав Олексійович Юшков**, художник. Працює в галузі станкової графіки, монументально-декоративного живопису, графіки.

23 • 85 років тому (1930 р.) на базі вечірнього будівельного технікуму організовано **інженерно-будівельний інститут**. Нині – Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.

23 • 85 років тому (1930 р.) на базі Дніпропетровського політехнікуму залізничного транспорту засновано **інститут інженерів залізничного транспорту**. Нині – Національний технічний університет інженерів залізничного транспорту ім. В.А. Лазаряна.

28 • 220 років тому (1795 р.) освячено новозбудовану дерев'яну церкву святих Константина та Єлени у слободі Новогригорівка (на території сучасного Верхньодніпровська).

28 • 170 років тому (1845 р.) народився **Олексій Олександрович Андрієвський**, педагог, історик, архівіст, літератор і публіцист, громадський діяч і просвітник Катеринославщини. Помер 22 липня 1902 р. у Києві.

• 80 років тому (1935 р.) у Новомосковську став до ладу **жесткокатальний завод**, нині – ВАТ «Новомосковський трубний завод».

29 • 95 років тому (1920 р.) народився **Анатолій Олександрович Костенко**, художник. Працював у галузі станкового живопису. Помер 23 лютого 1996 р. у Дніпропетровську.

Цього місяця

• 110 років тому (1905 р.) у с. Кринички народився **Федір Дмитрович Гладков**, актор театру Леся Курбаса «Березіль», директор і головний режисер українського театру ім. Т. Шевченка у Дніпродзержинську у 1942-1943 рр. Помер 1973 р.

Календар підготувала **Ярина ГОЛУБ**, завідувачка краснавчого відділу обласної універсальної наукової бібліотеки



1 • 170 років від дня народження **Федора Аполлоновича Піроцького** (1845-1898), українського та російського інженера, винахідника трамваю на електричній тязі.

• 160 років від дня народження **Явдохи Зуїхи** (справж. – Явдо ха Микитівна Сивак) (1855-1935), української народної співачки. Фольклорист Гнат Танцюра записав від неї 1008 народних пісень, майже 400 прислів'їв і приказок, 156 казок тощо.

2 • 470 років від дня народження **Томаса Бодлі** (1545-1613), англійського дипломата, збирача стародавніх манускриптів, засновника бібліотеки Оксфордського університету.

3 • 170 років від дня народження **Георга Фердинанда Людвіга Філіпа Кантора** (1845-1918), німецького математика, засновника теорії множин.

• 125 років від дня народження **Федора Андрійовича Волинського** (1890-1970), українського анатома.

• 125 років від дня народження **Євгена Васильовича Звірозомба-Зубовського** (1890-1967), українського ентомолога, педагога, члена-кореспондента АН УРСР.

• 120 років від дня народження **Рагнара Антона Кіттіліха Фріша** (1895-1973), норвезького економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1969). 1933 року запровадив терміни «мікроекономіка»/«макроекономіка».

• 80 років від дня народження **Жельо Мітсва Желсва** (1935-2015), болгарського філософа, політика та громадського діяча, першого демократичного президента Болгарії (1990-1997).

4 • 200 років від дня народження **Михайла Михайловича Вербицького** (1815-1870), українського композитора, хорового диригента, священика УГКЦ, громадського діяча, автора музики державного гімну «Ще не вмерла Україна».

• 150 років від дня народження **Едуарда Вільде** (1865-1933), естонського письменника та драматурга.

5 • 150 років від дня народження **Григорія Івановича Грушевського** (1865 – бл. 1922, за ін. джерелами – після 1937), українського драматурга і фольклориста, педагога, церковного та громадського діяча.

6 • 540 років від дня народження **Мікеланджело Буонаротті** (1475-1564), італійського скульптора, живописця, архітектора й інженера, поета Пізнього Відродження.

• 230 років від дня народження **Кароля Казимежа Курпінського** (1785-1857), польського композитора, диригента і педагога. Автор мелодії революційної пісні «Варшав'янка».

• 200 років від дня народження **Петра Павловича Ершова** (1815-1869), російського письменника, автора віршованої казки «Горбокопик» (рос. «Колчак-горбунок»).

7 • 230 років від дня народження **Алессандро Франческо Томазо Мандзоні** (1785-1873), італійського письменника, теоретика романтизму.

• 180 років від дня народження **Василя Федоровича Симиренка** (1835-1915), українського промисловця-цукровара, винахідника, видавця, мецената, який віддавав 10 % усіх своїх прибутків на розвиток української культури.

• 160 років від дня народження **Миколи Івановича Максимовича** (1855-1928), українського гідролога, інженера шляхів сполучення, архітектора.

• 140 років від дня народження **Моріса Жозефа Равеля** (1875-1937), французького композитора-імпресіоніста.



Березень



8 • **Міжнародний день прав жінок і миру**. Відзначається щорічно згідно з рішенням Генеральної Асамблеї ООН від 16.12.1977 р.

• 120 років від дня народження **Колау (Ніколоза Галактіонівича) Надірадзе** (1895-1990), грузинського поета-символіста.

9-10 • **Шевченківські дні**.

9 • 190 років від дня народження **Павла Івановича Леонтовича** (1825-1880), українського культурно-освітнього діяча, письменника, священика УГКЦ.

• 120 років від дня народження **Івана Даниловича Дніпроцького** (справж. – Шевченко) (1895-1934), українського письменника, перекладача.

10 • 150 років від дня (1865) **першого публічного виконання гімну «Ще не вмерла України...»** під час першого на Західній Україні (у Перемішлі) Шевченківського концерту. Диригував **Анатоль Вахнянин**.

11 • 240 років від дня народження **Василя Григоровича Анастасевича** (1775-1845), українського бібліографа, видавця, перекладача, громадського діяча.

• 170 років від дня народження **Василя Петровича Єрмакова** (1845-1922), українського математика, члена-кореспондента Петербурзької академії наук.

• 125 років від дня народження **Ванневару Буша** (1890-1974), американського інженера, вченого, розробника аналогових комп'ютерів, одного із творців атомної бомби.

• 125 років від дня народження **Клима Стефанівича** (1890-1963), українського військового та громадсько-політичного діяча.

• 110 років від дня народження **Василя Гнатовича Лапокиніша** (1905-1974), українського кінорежисера.

• 25 років тому (1990) Верховна рада Литовської республіки проголосила **Акт про відновлення незалежної Литовської держави** і вихід зі складу СРСР.

12 • 650 років від дня заснування (1365) **Віденського університету**. Назву Alma Mater Rudolphina отримав на честь свого засновника – герцога Рудольфа IV. Найстаріший університет Центральної Європи після Карлового університету у Празі та Я'еллонського у Кракові.

• 330 років від дня народження **Джорджа Берклі** (1685-1753), ірландського й англійського філософа, єпископа.

• 180 років від дня народження **Саймона Ньюкома** (1835-1909), американського астронома, математика та економіста.

• 75 років тому (1940) **СРСР і Фінляндія підписали мирний договір**, що завершив Радянсько-фінляндську війну 1939-1940 рр.

13 • 170 років від дня народження **Івана Александровича Бодуена де Куртене** (Ян Неціслав Г'наши) (1845-1929), російського та польського мовознавця. Створив теорію фонем і фонетичних чергувань. Виступав проти заборони царським урядом української мови.

• 130 років від дня народження **Ольгерда-Іполита Бочковського** (1885-1939), чесько-українського соціолога, політолога і етнолога, одного з провідних європейських фахівців з теорії нації та національних відносин; педагога, публіциста та громадського діяча.

• 125 років від дня народження **Степана Гайдучка** (1890-1976), українського спортсмена, активного діяча пластового руху та спортивного товариства «Сокіл».

• 125 років від дня народження **Аркадія Петровича Животка** (1890-

1948), українського громадсько-політичного діяча, історика української преси, педагога, журналіста, письменника (Німеччина).

14 • 180 років від дня народження **Всеволода Порфирійовича Коховського** (1835-1891), українського та російського письменника і педагога, генерал-лейтенанта, засновника і першого директора «Педагогічного музею» в Петербурзі. Збирав та зберігав малярську спадщину Тараса Шевченка.

• 180 років від дня народження **Джованні Вірджініо Скіапареллі** (1835-1910), італійського астронома. Відомий теорією метеорів і відкриттям «каналів» на Марсі.

• 110 років від дня народження **Раймона Клода-Фердинанда Арона** (1905-1983), французького філософа, соціолога, політолога і публіциста. Один із авторів теорії індустріального та постіндустріального суспільств.

15 • 110 років від дня народження **Сергія Сергійовича П'ятницького** (1905-1971), українського лісівника-селекціонера.

16 • 430 років від дня народження **Гербранда Адріана Бредеро** (1585-1618), голландського драматурга і поета, одного з представників «Золотої доби Нідерландів».

17 • 110 років від дня народження **Павла Андрійовича Оровецького** (1905-1976), українського письменника.

18 • 130 років від дня народження **Якова Миколайовича Ждановича** (1885-1959), українського історика, архівіста і краєзнавця.

• 110 років від дня народження **Максима Федотовича Гулого** (1905-2007), українського біохіміка, академіка АН УРСР.

19 • 140 років від дня народження **Гідора Стрипського** (1875-1949), українського громадського діяча, історика, філолога, етнографа, перекладача, публіциста (Угорщина).

• 120 років від дня народження **Максима Галдейовича Рильського** (1895-1964), українського поета та перекладача, публіциста, мовознавця, літературознавця, академіка АН УРСР.

• 110 років від дня народження **Олександра Прокоповича Маркевича** (1905-1999), українського зоолога і паразитолога, академіка НАН України.

20 • 150 років від дня народження **Олекси Христофоровича Бобикевича** (1865-1902), українського письменника, культурного діяча, педагога, організатора кооперативного руху, священика УГКЦ.

• 125 років від дня народження **Василя Юхимовича Васильєва** (1890-1956), українського вченого в галузі металургії, педагога, члена-кореспондента АН УРСР.

• 100 років від дня народження **Святослава Теофіловича Ріхтера** (1915-1997), російського піаніста.

21 • 330 років від дня народження **Йоганна Себастьяна Баха** (1685-1750), німецького композитора, органіста і скрипаль, представника стилю бароко.

• 190 років від дня народження **Олександра Федоровича Можайського** (1825-1890), російського винахідника в галузі літальних апаратів, важчих за повітря.

• 175 років від дня народження **Франциска Бенедикта Богушевича** (1840-1900), білоруського поета і громадського діяча, одного з засновників нової білоруської літератури.

• 125 років від дня народження **Олексія Петровича Баранникова** (1890-

1952), українського і російського філолога, індолога, академіка АН СРСР.

22 • 125 років від дня народження **Федора Зотиковича Коновалюка** (1890-1984), українського живописця.

• 120 років від дня народження **Василя Кириловича Авраменка** (1895-1981), українського хореографа, танцюриста та дослідника українського народного танцю, актора, кінорежисера, педагога (США).

• 120 років від дня народження **Івана Ле** (справж. – Іван Леонтійович Мойся) (1895-1978), українського письменника.

• 120 років від дня народження **Марії Володимирівни Сабат-Свірської** (1895-1983), української оперної та камерної співачки, ліричне сопрано.

• 100 років від дня народження **Георгія Степановича Жженова** (1915-2005), російського актора театру і кіно.

23 • 140 років від дня народження **Анатолія Георгійовича Васютинського** (1875-1946), українського офтальмолога.

24 • 130 років від дня народження **Марії Іванівни Закревської** (справж. – Манцер-Закревська) (1885-1950), української та російської співачки, сопрано.

• 125 років від дня народження **Осипа Навроцького** (1890-1972), українського правника, військового й громадського діяча (Канада).

• 80 років від дня відкриття (1935) у Харкові **пам'ятника Тарасові Шевченку**. Автори – скульптор Матвій Манізер і архітектор Йосип Лангбард. Загальна висота монумента – понад 16 м, статуї Т. Шевченка – 5,5 м.

25 • 200 років тому (1815) підписано **угоду про створення Сьомої антифранцузької коаліції**. Росія, Велика Британія, Австрія, Пруссія зобов'язалися виставити по 150 тисяч воїнів для спільної боротьби проти Наполеона.

26 • 200 років від дня народження **Густава Рюмеліна** (1815-1889), німецького політика, педагога, статистика.

• 170 років тому (1845) у США **запатентований медичний пластр**.

• 100 років від дня народження **Йозефа Стегліка** (1915-1991), чехословацького льотчика-аса Другої світової війни.

• 70 років тому (1945) завершилась **битва за Іодзіму** (почалася 16 лютого) між військами Японії та США за контроль над островом Іото (Іодзіма) з групи островів О'асавара.

27 • 170 років від дня народження **Вільгельма Конрада Рентгена** (1845-1923), німецького фізика. 1895 р. відкрив коротковхвильове електромагнітне випромінювання – рентгенівські промені. Перший лауреат Нобелівської премії з фізики 1901 р.

• 130 років від дня народження **Михайла Агафоновича Корчичського** (1885-1937), українського правника, політичного та громадського діяча.

28 • 140 років від дня народження **Миколи Пирогова** (Пирогів) (1875-1961), українського лікаря, громадського, політичного і освітнього діяча Волині. Онук Миколи Пирогова. (Австралія).

29 • 130 років від дня народження **Деже Костолані** (1885-1936), угорського письменника, перекладача і журналіста.

30 • 130 років тому (1885) відбувся **бій між російськими та афганськими військами на Кушці**. Цей конфлікт ледь не спровокував війну між Британською та Російською імперіями.

31 • 175 років від дня народження **Віри Миколаївни Ващенко-Захарченко** (1840-1895), українського педагога. Засновниця приватної гімназії в Києві.

Підготував **Євген ШУЛЬГА**